

Comfort Partners B.V.
Hanzeweg 16
2803 MC Gouda
Postbus 2066
2800 BE Gouda
www.comfort-partners.nl

Comfort Partners B.V.

Jaarverslag 2019

Blad
1

Inhoud

Kerncijfers Comfort Partners B.V.	4
Bestuur	5
Bestuursverslag	6
Balans per 31 december 2019	13
Winst-en-verliesrekening over 2019	14
Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen	15
Kasstroomoverzicht 2019	16
Toelichting op de jaarrekening 2019	17
Algemeen	17
Grondslagen van de financiële verslaggeving	17
Toelichting op de balans	27
Toelichting op de winst-en-verliesrekening	33
Voorstel tot resultaatbestemming 2019	36
Gebeurtenissen na balansdatum	36
Overige gegevens	37
Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming	37
Begrippenlijst	42

Kerncijfers Comfort Partners B.V.

Bedragen in duizenden euro's	2019	2018	2017	2016	2015
Bedrijfsopbrengsten	68.975	67.585	67.179	47.423	40.462
Bedrijfsresultaat	-8.471	-4.346	614	1.211	1.174
Nettoresultaat	-6.434	-3.335	384	894	923
Totaal activa	16.183	21.240	22.760	17.204	13.645
Eigen vermogen	4.033	2.967	6.302	6.812	6.841
Orderportefeuille	72.273	90.073	78.900	37.844	17.800
Netto-investeringen in materiële vaste activa	-840	650	625	375	66
Afschrijving (im)materiële vaste activa	1.203	783	624	283	179
Cashflow voor dividend	-5.231	-2.553	1.008	1.177	1.102
Gemiddeld aantal medewerkers	317	346	357	217	196
Aantal medewerkers ultimo jaar	311	332	377	256	195
Ratio's*					
Bedrijfsresultaat als percentage van bedrijfsopbrengsten	-12,3	-6,4	0,9	2,6	2,9
Nettoresultaat als percentage van - bedrijfsopbrengsten	-9,3	-4,9	0,6	1,9	2,3
- het eigen vermogen	-159,6	-112,4	6,1	13,1	13,5
Solvabiliteit	24,9	14,0	27,7	39,6	50,1
Current ratio	0,95	0,89	1,13	1,39	1,86

** Voor de berekeningswijze wordt verwezen naar de Begrippenlijst

Bestuur

statutaire directie:

drs. ing. R.H.L van Schaijck MBA

raad van commissarissen:

drs. E.A.A. Roozen RA (voorzitter)

ir. A.J.H. van Breukelen

ir. B.J. Ambachtsheer MSc

Bestuursverslag

Bedragen in euro's

Profiel

Comfort Partners B.V. is in 2009 ontstaan uit de woningbouw activiteiten van de voormalige Wolter & Dros, Aquatherm en Wissink-bedrijven. Sinds 2017 zijn Kroon Techniek uit Nieuw-Vennep en de woningbouwactiviteiten vanuit Wolter & Dros in Goes en Den Bosch hieraan toegevoegd.

Sindsdien vormen we samen een organisatie met korte lijnen en directe sturing. De afzonderlijke vestigingen werken zelfstandig en kunnen flexibel en adequaat inspelen op de ontwikkelingen in de woningbouwmarkt.

Met de kennis die de afgelopen veertig jaar is opgedaan, hebben wij inmiddels al tienduizenden woningen voorzien van installaties en zorgen wij ervoor dat de installaties van ruim 250.000 woningen dagelijks comfortabel en probleemloos functioneren.

Resultaat

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2019 met 2,1% toegenomen tot een bedrag van € 69,0 miljoen (2018: € 67,6 miljoen).

Het bedrijfsresultaat en nettoresultaat zijn in 2019 afgenomen. Het bedrijfsresultaat nam af tot € -8,4 miljoen (2018: € -4,3 miljoen). Het nettoresultaat is afgenomen tot € -6,4 miljoen (2018: € -3,3 miljoen). Het saldo van financiële baten en lasten, bestaande uit rentebaten en -lasten en resultaat uit deelnemingen, bedraagt over 2019 € -0,1 miljoen (2018: € -0,1 miljoen).

De verminderde resultaten zijn voornamelijk het gevolg van (eenmalige) project- en contractverliezen en dekkingsverliezen als gevolg van te hoge indirecte kosten. Inmiddels zijn maatregelen getroffen die bij moeten dragen aan het herstel van de winstgevendheid van Comfort Partners B.V.

Orderportefeuille

De orderportefeuille is ultimo 2019 uitgekomen op een niveau van € 72,3 miljoen, een afname van € 17,8 miljoen ten opzichte van de stand ultimo 2018 (€ 90,1 miljoen). De kwaliteit van de orderportefeuille, evenwichtig verdeeld over de diverse sectoren, ligt op een goed niveau.

Financiering en investeringen

De in vaste activa vastgelegde middelen bedroegen ultimo 2019 € 3,0 miljoen (2018: € 5,0 miljoen).

De netto-investeringen in materiële vaste activa bedroegen € -0,8 miljoen als gevolg van de desinvestering in de bedrijfsgebouwen. De afschrijvingen van materiële vaste activa lagen op een iets hoger niveau, te weten € 1,2 miljoen.

Het nettowerkkapitaal bedroeg € -1,0 miljoen (2018: € 5,5 miljoen).

Het negatieve resultaat wordt ten laste van de overige reserves gebracht, waardoor het Eigen Vermogen afneemt. Als gevolg van een agiostorting door de aandeelhouder van € 7,5 miljoen is het vermogen in 2019 toegenomen, waardoor de solvabiliteit is uitgekomen op 24,9% (ultimo 2018: 14,0%).

De liquiditeit, bestaande uit het saldo liquide middelen verminderd met het saldo van de kortlopende schulden inzake de financieringsrekening bij TBI Holdings, is ten opzichte van eind 2018 toegenomen van € 7,3 miljoen negatief per eind 2018 naar € 2,5 miljoen positief per eind 2019, onder andere vanwege de hiervoor genoemde agiostorting.

Risicobeheer

Ondernemerschap is nauw verbonden met het nemen en beheersen van risico's. Het bewust en verantwoord omgaan met deze risico's is een noodzakelijke voorwaarde om succesvol te kunnen opereren. Comfort Partners B.V. kent een strikt beleid dat erop is gericht de huidige en toekomstige risico's zo veel mogelijk te onderkennen en te beheersen.

Comfort Partners B.V. opereert binnen de juridische en financiële kaders van moedermaatschappij TBI Holdings B.V. met een relatief grote mate van autonomie. Bij het inrichten van de risicobeheersings- en controlesystemen is hiermee zo veel mogelijk rekening gehouden. De statutaire directies van de TBI-ondernemingen zijn verantwoordelijk voor de opzet en de monitoring van de naleving van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de ondernemingen. De statutaire directie legt hierover periodiek verantwoording af aan TBI Holdings B.V.

Het risicobeheersingssysteem wordt zoveel mogelijk aangepast aan de omvang, de aard van de activiteiten en het risicoprofiel van Comfort Partners B.V., met als doel de ondernemingsrisico's zo goed mogelijk te beheersen en de realisatie van de gestelde doelstellingen zo goed mogelijk te waarborgen. Daarbij geldt dat risicobeheersing dynamisch van aard is, wat betekent dat interne en externe factoren steeds aanleiding kunnen geven tot herijking van beheersingsmaatregelen. De (snel) veranderende economische omstandigheden leiden in voorkomende gevallen tot een vanzelfsprekend verhoogd risicoprofiel. Waar nodig worden proactief maatregelen getroffen om de risicobeheersingssystemen te versterken, zodat deze blijven aansluiten bij de veranderende marktomstandigheden.

De risicobeheersingssystemen hebben in het verslagjaar naar behoren gewerkt. In redelijkheid kan dan ook worden gesteld dat er geen indicaties zijn dat de risicobeheersingssystemen in 2020 niet naar behoren zullen werken. Er zijn dan ook geen belangrijke wijzigingen van deze systemen voorzien. De statutaire directie kan echter geen garantie geven dat zich geen risico's zullen voordoen. Het betekent evenmin dat de risicobeheersingssystemen geen verdere verbetering behoeven. Optimalisering van interne risicobeheersingssystemen blijft voor de statutaire directie een belangrijk continu aandachtspunt. Dit kan leiden tot verdere aanscherping of aanvulling van de systemen. Hierna worden de voornaamste risico's en de opzet en werking van de interne beheersingssystemen voor deze risico's beschreven.

Interne beheersing en risicomangement

De raad van commissarissen houdt toezicht op de beheersing van de aan de onderneming verbonden risico's. Dit doet de raad van commissarissen door bespreking van de kwartaalresultaten, het jaarverslag, de Strategische Notitie en het Operationeel Plan met de statutaire directie. De raad van commissarissen overlegt ten minste vier keer per jaar met de statutaire directie. De raad van commissarissen houdt toezicht op de naleving van de financiële voorschriften, de kwaliteit van de financiële rapportages en de effectiviteit van de interne controlesystemen.

Voor de planning, uitvoering en bijsturing van de bedrijfsvoering hanteert Comfort Partners B.V. de volgende instrumenten:

- De langetermijnstrategie is vastgelegd in de Strategische Notitie 2020 – 2022.
- Op basis van de Strategische Notitie worden de jaarlijkse plannen en budgetten opgesteld.
- De bijbehorende bevoegdheden en verantwoordelijken zijn vastgesteld in een procuratieschema en in een directie-instructie.
- Comfort Partners B.V. rapporteert periodiek over de voortgang aan de raad van commissarissen. Prognoses worden per kwartaal getoetst en waar nodig aangepast.

- Minimaal elk kwartaal worden de operationele rapportages en de resultaatontwikkeling van Comfort Partners B.V. besproken, met veel aandacht voor de belangrijkste risico's en de acties om deze te beheersen.
- Tussen de kwartaalbesprekingen door is er regelmatig contact met de raad van commissarissen over de operationele processen en de daaraan verbonden risico's.
- Rapportagerichtlijnen zijn vastgelegd in het TBI Handboek Verslaggeving dat is gebaseerd op de geldende wet- en regelgeving.
- Comfort Partners B.V. beschikt niet over een eigen internal audit afdeling, deze kan echter op verzoek (extern) worden ingeroepen op het niveau van TBI Holdings B.V. Deze auditfunctie richt zich op het uitvoeren van operational audits bij de TBI-ondernemingen.

Bij Comfort Partners speelt projectbeheersing een centrale rol bij de beheersing van risico's, vanaf het opstellen van de offerte tot en met het opleveren van het eindproduct, tijdens de garantieperiode tot en met beheer en onderhoud. Comfort Partners onderscheidt daarbij de volgende risicocategorieën: compliance, markt, operationeel, veiligheid en financieel.

Risicobereidheid

De risicobereidheid van Comfort Partners op de risico's die hiervoor zijn genoemd is als volgt:

- Compliance   Geen
- Markt: Laag
- Operationeel   Laag
- Veiligheid   Geen
- Financieel   Laag

Beheersing van compliancerisico's

Comfort Partners B.V. hecht eraan dat bij de bedrijfsuitoefening de belangen van de stakeholders zorgvuldig worden afgewogen. Een dergelijke afweging waarborgt de continuïteit van de onderneming. Tegen deze achtergrond dienen Comfort Partners B.V. en de medewerkers deskundig en professioneel om te gaan met het in hen gestelde vertrouwen. Comfort Partners B.V. is op diverse markten actief. Hierdoor bestaat het risico dat incidenten bij afzonderlijke activiteiten gevolgen hebben voor de algemene reputatie.

Comfort Partners B.V. is zich bewust van zijn positie in het maatschappelijk verkeer en hecht groot belang aan zijn reputatie. Dat is een belangrijke reden om geen concessies te doen op het gebied van integriteit. Hiertoe wordt door Comfort Partners B.V. gebruik gemaakt van de binnen TBI van toepassing zijnde TBI Gedragscode.

De TBI Gedragscode is een levend document. Dit houdt in dat met regelmaat wordt bezien of de vigerende gedragscode voldoet aan de eisen. De TBI Gedragscode omvat een opdracht aan iedere TBI medewerker om in de uitoefening van zijn of haar functie professioneel, vakbekwaam en deskundig te zijn en verlangt ook van deze medewerker dat hij of zij zich daarbij zorgvuldig, integer en maatschappelijk verantwoord gedraagt.

De medewerkers zijn verplicht te handelen met inachtneming van de regels in de TBI Gedragscode. Ook rust op iedere medewerker die op de hoogte is van een overtreding van deze gedragscode, de plicht dit aan de toezichthouder van de betreffende TBI-onderneming te melden. Deze melding wordt vertrouwelijk behandeld. De medewerker die een overtreding meldt, mag erop rekenen dat hij of zij daarvan geen nadeel ondervindt. De naleving van de TBI Gedragscode wordt strikt gecontroleerd. Incidenten worden onderzocht en kunnen arbeidsrechtelijke consequenties hebben.

Binnen alle TBI-ondernemingen is een toezichthouder benoemd. Deze ziet toe op de naleving van de gedragscode en adviseert de statutaire directie over de toepassing ervan. Ook adviseert de toezichthouder bij de uitvoering van een voorlichtingsprogramma over de inhoud en strekking van de code. Voor de uitoefening van zijn taak ontvangt de toezichthouder geen aanwijzing of instructie van zijn statutaire directie. De rapportages van de toezichthouder worden ter beschikking gesteld aan de raad van commissarissen. De toezichthouder oefent zijn taak onafhankelijk uit. De gedragscode biedt een medewerker de mogelijkheid, wanneer sprake is van bijzondere omstandigheden, de vermeende misstand te melden bij de 'Externe Toezichthouder van TBI'.

Andere maatregelen ter beheersing van compliance risico's zijn:

- Een In Control verklaring die jaarlijks door de statutaire directie aan de raad van commissarissen wordt verstrekt.
- Een rapportage per kwartaal over risico's en compliance onderwerpen.
- Een klokkenluidersregeling die medewerkers beschermt die handelwijzen in strijd met de TBI Gedragscode onder de aandacht brengen.

Horizontaal toezicht

Moedermaatschappij TBI Holdings B.V. en de Belastingdienst hebben een Convenant Horizontaal Toezicht gesloten. Hiermee wordt beoogd dat TBI effectief en efficiënt zijn fiscale verplichtingen nakomt. Er wordt gestreefd naar permanent actueel inzicht in relevante gebeurtenissen en snelle standpuntbepaling. Dit vergroot de rechtszekerheid. Kernwaarden voor horizontaal toezicht zijn wederzijds vertrouwen, transparantie en begrip. TBI draagt zorg voor een systeem van interne beheersing en interne en externe controle, met als doel te komen tot aangiftes die voldoen aan wet- en regelgeving, vrij van materiële fouten. Feiten en omstandigheden die tot verschil van inzicht kunnen leiden over de fiscale rechtsgevolgen worden zo snel mogelijk voorgelegd en besproken.

Beheersing van marktrisico's

De diversiteit van activiteiten van Comfort Partners B.V. maakt dat de risico's die verbonden zijn aan de activiteiten in de diverse markten onderling verschillen. Het hanteren van een evenwichtige portfolio, met spreiding van activiteiten over verschillende opdrachtgevers en marktsectoren, vermindert de gevoeligheid van de onderneming voor wisselende marktomstandigheden. Andere politieke prioriteiten, nieuw bestuur bij (lagere) overheden en wijziging van wet- en regelgeving met verandering van lang termijnplannen en lopende projecten en intensivering van de concurrentie, hebben risico's voor Comfort Partners B.V. tot gevolg.

Voor Comfort Partners is de schaarste van vakmensen een risico. Door middel van het bieden van een aantrekkelijke werkomgeving met voldoende scholings- en opleidingsmogelijkheden in combinatie met goede arbeidsvoorwaarden probeert Comfort Partners te investeren in een positie als aantrekkelijke werkgever.

Beheersing van operationele risico's

Comfort Partners B.V. realiseert uiteenlopende activiteiten die van elkaar verschillen in complexiteit, omvang, contractvorm en doorlooptijd. Om deze activiteiten succesvol te kunnen realiseren, moeten de risico's gedurende de voorbereiding, uitvoering en afronding in een vroegtijdig stadium worden geïdentificeerd en hierna effectief worden beheerst.

Ter beheersing van operationele risico's zijn de volgende maatregelen getroffen:

- Constante focus op naleving van interne procedures voor projectmanagement.
- Duidelijke toekenning van de verantwoordelijkheid voor opdrachtaanvaarding. Deze ligt, binnen de gestelde grenzen van de directie-instructies en procuratieschema's, bij de (statutaire) directies van de TBI-

ondernemingen. Vereiste voorafgaande goedkeuring voor grote projecten, portefeuilles of offertes met een verhoogd risicoprofiel door de directie, en indien noodzakelijk geacht eveneens door de raad van commissarissen.

- Projectbeheersing door projectteams, via korte lijnen regelmatig en direct toezicht door directie.
- Geautomatiseerde beheersystemen op uren-, materiaal- en inkoopbestedingen.
- Voorraadriscico's extern belegd.
- Hanteren van kwaliteitssystemen. Dat biedt garanties voor het gestructureerd aanbieden en uitvoeren van projecten en richtlijnen voor het tijdig inschakelen van partners en adviseurs.
- Verzekering van risico's voortkomend uit de uitvoering van projecten.
- Andere maatregelen zijn het op peil houden van vakkennis en risk appetite van het personeel, en, waar mogelijk, uitbesteding van ICT-diensten aan specialisten.

Beheersing van veiligheidsrisico's

De statutaire directie is verantwoordelijk voor een adequaat veiligheidsmanagementsysteem.

Daarom voert Comfort Partners B.V. een beleid dat erop is gericht alle noodzakelijke maatregelen te treffen ter voorkoming van ongevallen, beroepsziekten en schade. Veiligheids- en gezondheidsrisico's worden zo veel mogelijk beheerst door activiteiten planmatig voor te bereiden. De arbeid wordt zodanig georganiseerd (inclusief de inrichting van de bouwplaats) dat daarvan geen nadelige invloed uitgaat op de veiligheid en de gezondheid van de medewerkers. De medewerkers, ingeleende medewerkers en onderaannemers krijgen instructies over veilige werkmethoden.

Beheersing van financiële risico's

De financiële risico's omvatten financieringsrisico's, liquiditeitsrisico's en krediet-, rente- en valutarisico's. Door het projectmatige karakter van de activiteiten van Comfort Partners B.V. varieert het gebruik van operationele geldmiddelen sterk. Comfort Partners B.V. wordt ook via moedermaatschappij TBI Holdings B.V. voorzien in haar werkkapitaalbehoefte. Hiertoe worden door TBI centraal externe financieringen aangetrokken. Vanuit de centrale treasury-functie van TBI is een interne financieringsstructuur ingericht. Op basis van intern opgestelde kredietbeoordelingen stelt de raad van bestuur van TBI vanuit de centrale treasury-functie kredietlijnen ter beschikking aan de TBI-ondernemingen.

Er is een continue focus op het optimaliseren van werkkapitaalbeheer, waarbij ook de liquiditeit en solvabiliteit van opdrachtgevers worden beoordeeld. Indien noodzakelijk worden aanvullende zekerheden gevraagd of worden vorderingen verzekerd. Liquiditeits- en werkkapitaalbeheer krijgen en verlangen continu aandacht. Het beheer hiervan vraagt een proactieve benadering. Bewustwording en tijdige signalering van aandachtspunten zijn daarbij van belang. Werkkapitaalbeheer vraagt met name aandacht van andere dan de financiële functies binnen onze ondernemingen. Medewerkers die betrokken zijn bij acquisitie, inkoop, productie en verkoop hebben vaak, zonder dat zij dit beseffen, een belangrijke rol in het optimaliseren van het werkkapitaal.

Als gevolg van de marktomstandigheden wordt terughoudend omgegaan met het aangaan van nieuwe investeringsverplichtingen. Comfort Partners B.V. streeft ernaar te allen tijde over een goede liquiditeitspositie te beschikken. Belangrijke elementen zijn strakke werkkapitaalbeheersing en een gezonde schuld-winstverhouding.

In de normale bedrijfsuitoefening maakt Comfort Partners B.V. gebruik van verschillende financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen, zoals liquide middelen, debiteuren en overige vorderingen, crediteuren en overige schulden. Comfort Partners B.V. maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten, zoals valutatermijncontracten en/of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten.

Kredietrisico is het risico van financieel verlies indien een afnemer de aangegane contractuele verplichting niet nakomt. Kredietrisico's vloeien met name voort uit vorderingen op opdrachtgevers. Comfort Partners B.V. voert een actief beleid om het kredietrisico te minimaliseren. Ter beheersing van dit risico wordt gebruikgemaakt van informatie van erkende instellingen die zich op het leveren van kredietinformatie hebben toegelegd. Continue bewaking van het kredietrisico vormt onderdeel van het debiteurenbeheer. Waar noodzakelijk worden risico's in principe afgedekt door middel van kredietverzekeringen, bankgaranties, vooruitbetalingen en dergelijke. De per balansdatum aanwezige handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren.

Organisatie en personeel

De omvang van het personeelsbestand ultimo 2019 is 311 medewerkers (2018: 332 medewerkers).

In het afgelopen boekjaar bedroegen de reorganisatielasten € 0,8 miljoen (2018: € 1,1 miljoen).

Op 1 september 2019 is de heer R.H.L. van Schaijck als statutair directeur aangetreden binnen Comfort Partners B.V. De heer ir. B.J. Ambachtsheer MSc is in dezelfde maand teruggetreden als statutair directeur en toegetreden tot de raad van commissarissen.

Marktontwikkelingen

Bron: Economische vooruitzichten Installatiebranche 2020 en verder; Techniek Nederland (UNETO-VNI); December 2019

In de bouwbranche zijn verschillende ontwikkelingen zichtbaar. De groeipercentages met dubbele cijfers binnen de woningbouw lijken ten einde te zijn gekomen, onder meer vanwege de aanhoudende tekorten aan nieuwe bouwlocaties en productie- en personeelsproblemen. Voor 2020 wordt een groei van 4 procent verwacht. Binnen de utiliteitsbouw is de verwachting dat de groei de komende jaren juist verder aantrekt.

Wat betreft installatietechniek zijn de verwachtingen positief. Het aandeel installatietechniek in zowel nieuwbouw, renovatie als onderhoud blijft toenemen.

Voor installatiebedrijven zoals Comfort Partners B.V. vormen consumenten een belangrijke markt. De woningbouwgerelateerde installatiesector profiteert van een positief consumentenvertrouwen, aangezien dat vertrouwen dan resulteert in het doen van grote aankopen, zoals investeringen in een nieuwe badkamer. Halverwege 2019 heeft het optimisme weer de overhand gekregen, nadat in 2018 het vertrouwen was afgenomen als gevolg van de zeer krappe woningmarkt. De verwachting is dat het consumentenvertrouwen in de komende jaren verder zal toenemen.

De verschillende installatiedisciplines laten een solide groei zien. Zonnepanelen hebben een opmars gemaakt en er is geïnvesteerd in energiebesparing, beveiliging en Smart Home. Het wegvallen van subsidie op zonnepanelen en de hervorming van de salderingsregeling zorgen voor lagere groei in de komende jaren. Het beleid in Nederland is dat de gebouwde omgeving minder afhankelijk wordt van gas. Doordat warmtepompen duurder zijn dan cv-ketels, neemt het aandeel van klimaattechniek toe. Ook zullen het Klimaatakkoord en de invoering van BENG de komende jaren een positieve bijdrage gaan leveren aan de groei van de installatiesector.

De installatiesector verandert. Technologische ontwikkelingen worden in toenemende mate belangrijk en de verwachte economische ontwikkelingen dragen bij aan een grotere vraag naar gekwalificeerd personeel. Ten opzichte van het dieptepunt van de crisis in 2013 staan op dit moment ruim elf keer zoveel vacatures open.

Vrijwel alle installatiebedrijven hebben één of meerdere vacatures uitstaan. De meeste moeite hebben deze bedrijven met het vinden van leerling monteurs en zelfstandig monteurs.

Deze vraag naar personeel komt enerzijds doordat bedrijven weer nieuwe opdrachten krijgen en zodoende hun personeelsbestand moet uitbreiden, anderzijds vergrijsd de installatiebranche in rap tempo, waardoor veel oudere werknemers vervangen moeten worden.

Steeds minder jongeren treden toe tot de installatiesector, waardoor dit probleem in de komende jaren alleen maar groter zal worden.

Vooruitzichten

Ook in 2020 zullen de investeringen in materiële vaste activa voornamelijk vervanging en uitbreiding van overige bedrijfsmiddelen betreffen. Het niveau van de netto-investeringen zal naar verwachting onder de afschrijvingen liggen.

Er worden geen nadere investeringen in immateriële vaste activa (R&D) verwacht.

Het aantal medewerkers zal in 2020 ongeveer gehandhaafd blijven op dat van ultimo 2019, te weten circa 310. Onvoorziene omstandigheden voorbehouden, verwachten wij een nettoresultaat van € 0 miljoen bij gelijkblijvende bedrijfsopbrengsten.

Ten slotte

De directie en medewerkers van Comfort Partners B.V. hebben in 2019 hard gewerkt aan de realisatie van de activiteiten van Comfort Partners B.V. Mede gezien de omstandigheden waarbinnen deze prestaties tot stand zijn gekomen, spreekt de statutaire directie zijn grote waardering uit voor iedereen die heeft bijgedragen aan de realisatie van deze activiteiten.

Gouda, 13 maart 2020

De directie

Balans per 31 december 2019

(vóór resultaatbestemming)

bedragen in duizenden euro's	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	1 505	816
Materiële vaste activa	2 2.500	4.232
	<u>3.005</u>	<u>5.048</u>
Vlottende activa		
Onderhanden projecten in opdracht van derden	3 -	3.462
Vorderingen	4 10.649	12.405
Geldmiddelen bij TBI Holdings B.V. (bancaire cashpool)	5 2.398	-
Liquide middelen	5 131	325
	<u>13.178</u>	<u>16.192</u>
Totaal activa	<u>16.183</u>	<u>21.240</u>
Groepsvermogen		
Eigen vermogen	6 4.033	2.967
Voorzieningen	7 479	239
Langlopende schulden	-	-
Kortlopende schulden en overlopende passiva	8 11.671	18.034
Totaal passiva	<u>16.183</u>	<u>21.240</u>

Winst-en-verliesrekening over 2019

Bedragen in duizenden euro's		<u>2019</u>	<u>2018</u>
Netto-omzet	9	71.223	72.185
Wijziging in balanswaarde onderhanden projecten en gereed product		<u>-2.248</u>	<u>-4.600</u>
Som der bedrijfsopbrengsten		68.975	67.585
Bedrijfslasten			
Kosten van grond- en hulpstoffen		-33.689	-30.010
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	10	-12.016	-10.865
Lonen en salarissen		-14.829	-15.914
Sociale lasten	11	-2.623	-2.681
Pensioenlasten	12	-1.662	-1.751
Afschrijving immateriële en materiële vaste activa	13	-1.203	-783
Overige bedrijfskosten		-11.424	-9.927
Som der bedrijfslasten		<u>-77.446</u>	<u>-71.931</u>
Bedrijfsresultaat		-8.471	-4.346
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten		<u>-89</u>	<u>-80</u>
Resultaat voor belastingen		-8.560	-4.426
Belastingen over het resultaat	14	<u>2.126</u>	<u>1.091</u>
Resultaat na belastingen		-6.434	-3.335
Nettoresultaat		<u><u>-6.434</u></u>	<u><u>-3.335</u></u>

Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen

Bedragen in duizenden euro's	Geplaast kapitaal	Agio reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeel- de winst	Totaal
Stand per 1 januari 2018	18	1.800	-	4.100	384	6.302
Toevoeging aan de reserves	-	-	-	384	-384	-
Dividend	-	-	-	-	-	-
Resultaat 2018	-	-	-	-	-3.335	-3.335
Koersverschillen en overige mutaties	-	-	656	-656	-	-
Stand per 31 december 2018	18	1.800	656	3.828	-3.335	2.967
Toevoeging aan de reserves	-	-	-	-3.335	3.335	-
Agio storting	-	7.500	-	-	-	7.500
Resultaat 2019	-	-	-	-	-6.434	-6.434
Koersverschillen en overige mutaties	-	-	-291	291	-	-
Stand per 31 december 2019	18	9.300	365	784	-6.434	4.033

Kasstroomoverzicht 2019

De cijfers van Comfort Partners B.V. worden in de geconsolideerde jaarcijfers van TBI Holdings B.V. opgenomen. Deze zijn terug te vinden op de website van TBI. Op grond van RJ 360.104 is gebruik gemaakt van de vrijstelling voor het opnemen van een kasstroomoverzicht.

Toelichting op de jaarrekening 2019

Algemeen

Comfort Partners B.V. is actief in de segmenten Nieuwbouw, Beheer & Onderhoud (B&O) en Projecten, Renovaties en Optimalisaties (PRO). Comfort Partners B.V. opereert zowel zelfstandig als via samenwerkingsverbanden, voornamelijk in de Nederlandse markt. Comfort Partners B.V. is statutair gevestigd in Amersfoort, Nederland. Het hoofdkantoor is gevestigd aan Hanzeweg 16 te Gouda.

Comfort Partners B.V. in het handelsregister van de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 32157437.

Comfort Partners B.V. maakt deel uit van een groep ondernemingen met aan het hoofd TBI Holdings B.V., statutair gevestigd in Rotterdam, Nederland. De jaarrekening van Comfort Partners B.V. is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van TBI Holdings B.V. te Rotterdam.

Grondslagen van de financiële verslaggeving

Presentatie jaarrekeninggegevens

De jaarrekening is gebaseerd op de vigerende bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Voor de interpretatie van de wettelijke bepalingen vindt toetsing plaats aan de hand van de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, die definitief van toepassing zijn op de verslagjaren op of na 1 januari 2019.

De grondslagen van de financiële verslaggeving zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vennootschap.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de valuta van de economische omgeving waarin de onderneming de bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). Alle financiële informatie luidt in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. In de balans en de winst-en-verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Schattingen en oordeelsvorming door het management

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Dit speelt onder andere bij de waardering van onderhanden projecten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Hieronder worden de belangrijkste elementen van schattingsonzekerheden samengevat:

Onderhanden projecten in opdracht van derden

Voor een nadere toelichting van de belangrijkste uitgangspunten die bij de waardering van Onderhanden projecten worden gehanteerd, wordt verwezen naar de grondslagen en de toelichting onder [3] Onderhanden werken in opdracht van derden.

De waardering van onderhanden werken wordt per project periodiek beoordeeld door de projectverantwoordelijke en het management van de onderneming. Deze beoordeling gebeurt met name op basis van de vastleggingen in de projectdossiers, de projectadministratie en kennis en ervaring van betrokkenen.

Inherent aan dit proces en de projectmatige activiteiten is dat inschattingen worden gemaakt en dat de onderneming betrokken is bij onderhandelingen en discussies over de financiële afwikkeling van projecten, zoals minder-/meerwerk, claims, arbitrage en boetes, het tijdstip van oplevering en het kwaliteitsniveau van het werk. Later kan blijken dat de werkelijkheid afwijkt van de schattingen. Vooral bij meerjarige werken waarin veel maatwerk is opgenomen zal dit het geval zijn evenals indien sprake is van lopende claims of meerwerkdiscussies die per balansdatum nog worden bediscussieerd met opdrachtgevers.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Activa, verplichtingen, resultaten en kasstromen van verkregen deelnemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt vanaf de overnamedatum. De overnamedatum is het moment dat feitelijk overheersende zeggenschap op het zakelijke en financiële beleid van de betreffende deelnemingen kan worden uitgeoefend. De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden afgestoten.

Resultaten van in het verslagjaar afgestoten deelnemingen worden verwerkt tot aan het moment dat geen overheersende zeggenschap op het beleid meer kan worden uitgeoefend.

Goodwill is gedefinieerd als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs en de reële waarde van de overgenomen (identificeerbare) activa en verplichtingen. Goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de verwachte economische levensduur (10 jaar).

De verkrijgingsprijs bestaat uit de koopsom die betaald wordt voor de overname waaraan toegevoegd de eventuele kosten die direct toerekenbaar zijn aan de overname.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overheersende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Comfort Partners B.V. heeft de volgende verbonden partijen: de aandeelhouder, groepsmaatschappijen, de leden van de directie, sleutelfunctionarissen in het management, nauwe verwanten en de leden van de raad van commissarissen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Niet monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Omrekeningsverschillen van de netto-investering in een buitenlandse deelneming worden rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht in de wettelijke reserve omrekeningsverschillen.

Waardering

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Op elke balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde, waarbij de realiseerbare waarde de hoogste waarde is van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Daarnaast wordt op elke balansdatum beoordeeld of er omstandigheden bestaan die zouden kunnen leiden tot een terugname van een eerdere waardevermindering.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief, zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa zijn onder andere begrepen uitgaven voor interne ontwikkelingsprojecten voor de productie van nieuwe of wezenlijk verbeterde producten en processen. Deze uitgaven kunnen worden geactiveerd indien het product of proces technisch en commercieel haalbaar is (dat wil zeggen dat economische voordelen zullen worden behaald). De geactiveerde kosten kunnen worden gewaardeerd tegen kostprijs en worden lineair afgeschreven waarbij rekening wordt gehouden met een geschatte gebruiksduur van 5 jaar of, indien dit beter aansluit bij de economische realiteit, afgeschreven naar rato van de met de ontwikkeling samenhangende geproduceerde eenheden. Voor geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve aangehouden.

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegeneerde activa, waaronder octrooien en licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruikersduur variërend tussen 1 jaar en 20 jaar.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Materiële vaste activa

De waarderingsgrondslag voor materiële vaste activa is de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten- of vervaardigingsprijs of, indien lager, de bedrijfswaarde. De realiseerbare waarde voor materiële vaste activa is de bedrijfswaarde of, indien hoger, de opbrengstwaarde. Materiële vaste activa worden lineair op basis van de geschatte gebruiksduur afgeschreven, waarbij zo nodig rekening wordt gehouden met een restwaarde.

De hierbij behorende jaarlijkse afschrijvingspercentages zijn als volgt:

Bedrijfsgebouwen	2½ tot 10 procent
Bedrijfsterreinen	0 procent
Materieel, machines en installaties	10 tot 20 procent
Andere vaste bedrijfsmiddelen	20 procent

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

De kosten van groot onderhoud worden geactiveerd in het jaar waarin het groot onderhoud plaatsvindt en naar rato van de resterende levensduur afgeschreven indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het actief zullen toekomen aan de rechtspersoon en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd op nettovermogenswaarde volgens de grondslagen van financiële verslaggeving van Comfort Partners B.V.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen wordt rekening gehouden.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de onderneming in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening gevormd.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in de komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

De onder financiële vaste activa opgenomen verstrekte leningen en overige vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd op historische kostprijs of lagere opbrengstwaarde.

De voorraden goederen in bewerking, halffabricaten, gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd op vervaardigingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De vervaardigingsprijs omvat alle kosten die samenhangen

met de verkrijging of vervaardiging, alsmede gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. Onder de kosten van vervaardiging vallen directe loonkosten en toeslagen voor aan de productie gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten in opdracht van derden

De onderhanden projecten in opdracht van derden bestaan uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst en, indien van toepassing, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Voor een nadere toelichting van de belangrijkste uitgangspunten die bij de waardering van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst en verwerking verliezen worden gehanteerd wordt verwezen naar de grondslag bedrijfsopbrengsten. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien per saldo sprake is van een negatief saldo, dan wordt dit saldo gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. De vorderingen worden na eerste verwerking opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met de effectieve rentevoet en onder aftrek van een waarde correctie wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen voor alle in rechte afdwingbare dan wel feitelijke verplichtingen als gevolg van een gebeurtenis vóór balansdatum en waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van geldmiddelen nodig is en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar schatting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds.

De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Belastinglatenties worden gewaardeerd op de nominale waarde.

De voorziening voor jubileumverplichtingen omvat de contante waarde van de uitkeringen aan de medewerkers inzake jubilea. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met een vertrek kans van de medewerkers en een rekenrente van 3,0 procent (2018: 3,0 procent).

De voorziening voor garantieverplichtingen dient ter dekking van garantiekosten op opgeleverde projecten. De hoogte van de voorziening wordt gebaseerd op per balansdatum bekende, specifieke garantieproblemen.

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen, die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming.

De overige voorzieningen betreffen onder meer voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen uit geschillen en rechtsgedingen en milieurisico's.

Schulden

Schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio onder aftrek van transactiekosten.

De binnen één jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden: kredietinstellingen.

Financiële instrumenten en financiële risicobeheersing

In de normale bedrijfsuitoefening maakt Comfort Partners B.V. gebruik van verschillende financiële instrumenten. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen, zoals liquide middelen, debiteuren en overige vorderingen en rentedragende leningen, crediteuren en overige schulden.

Comfort Partners B.V. maakt geen gebruik van valutatermijncontracten en/of valutaopties en handelt niet in deze financiële derivaten.

Op balansdatum wordt voor financiële instrumenten beoordeeld of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt Comfort Partners B.V. de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Financiële instrumenten stellen Comfort Partners B.V. bloot aan krediet- of marktrisico's. De markt- en kredietrisico's betreffen met name financiële risicofactoren ten aanzien van valuta, prijs, rente, kasstroom, krediet en liquiditeit. Deze financiële risico's zijn niet bijzonder of afwijkend van wat in de branche gebruikelijk kan worden geacht. Comfort Partners B.V. kent een strikt beleid, dat erop is gericht deze risico's zoveel als mogelijk te beperken en te beheersen.

Marktrisico

Valutarisico

Het overgrote deel van de activiteiten wordt gerealiseerd in Nederland en/of met landen actief in de Eurozone. De uit deze activiteiten voortvloeiende transacties worden in de regel afgewikkeld in euro's (functionele valuta). Hierdoor is het valutarisico beperkt. Het gerelateerde translatierisico wordt niet afgedekt.

Prijrisico

De prijrisico's hangen samen met de inkoop van grond- en hulpstoffen en het uitbesteden van projecten en bestaan uit het verschil tussen de marktprijs ten tijde van de aanbesteding of het offereën van een project en ten tijde van de feitelijke uitvoering ervan.

Het beleid van Comfort Partners B.V. is erop gericht om bij de aanbesteding of het offereën van grote projecten met de opdrachtgever de mogelijkheid tot indexatie overeen te komen. Als dat niet mogelijk is dan worden in een vroegtijdig stadium de prijzen en voorwaarden met de belangrijkste leveranciers en onderaannemers vastgelegd. Daarnaast wordt ernaar gestreefd om het prijrisico te beheersen door gebruik te maken van raamcontracten, offertes van leveranciers en hoogwaardige informatiebronnen.

Rente- en kasstroomrisico

Comfort Partners B.V. loopt rente- en kasstroomrisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt de onderneming risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financieel verlies indien een afnemer de aangegane contractuele verplichting niet nakomt. Kredietrisico's vloeien met name voort uit vorderingen op opdrachtgevers. Comfort Partners B.V. voert een actief beleid om een concentratie van kredietrisico's waar mogelijk te beperken. Ter beheersing van dit risico wordt gebruik gemaakt van informatie van erkende instellingen die zich op het leveren van kredietinformatie hebben toegelegd. Continue bewaking van het kredietrisico vormt onderdeel van het debiteurenbeheer. Waar noodzakelijk worden risico's afgedekt door middel van kredietverzekeringen, bankgaranties, vooruitbetalingen en overige zekerheden. De per balansdatum aanwezige handelsdebiteuren bevatten geen belangrijke concentratie van vorderingen in bepaalde marktsectoren. Daarnaast betreft een deel van de debiteuren de Nederlandse overheidssector.

De liquide middelen van Comfort Partners B.V. worden ondergebracht bij diverse banken. Comfort Partners B.V. beperkt het kredietrisico van liquide middelen aangehouden bij deze banken, door de keuze van Comfort Partners B.V., na beoordeling van credit ratings, met betrouwbare banken zaken te doen.

Liquiditeitsrisico

Door het projectmatige karakter van de activiteiten van Comfort Partners B.V. varieert het gebruik van operationele geldmiddelen sterk. Comfort Partners B.V. voorziet in zijn werkkapitaalbehoefte via TBI Holdings B.V., die optreedt als intern bankier. Mede om het liquiditeitsrisico te beheersen wordt maandelijks een liquiditeitsprognose opgesteld voor de eerstvolgende twaalf maanden. Dit stelt Comfort Partners B.V. in staat om

de vrij beschikbare liquiditeiten en kredietfaciliteiten zo goed mogelijk aan te wenden en eventuele tekorten tijdig te signaleren.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten omvatten het saldo van de opbrengsten (exclusief omzetbelasting) van de in het boekjaar gereedgekomen en aan derden opgeleverde werken (netto-omzet), verhoogd of verlaagd met de wijziging in de balanswaarde onderhanden projecten, geleverde goederen en diensten.

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en projectkosten verwerkt in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden geschat, dan worden de opbrengsten in de winst-en-verliesrekening verwerkt tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden dan verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Bij de grote stroom kleinere projecten met veelal een looptijd korter dan één jaar wordt het resultaat genomen bij oplevering van het project. Deze methodiek heeft geen materiële invloed op het vermogen en het resultaat.

Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die in het algemeen aan projectactiviteiten toegerekend en toegewezen kunnen worden en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Projectkosten bestaan voornamelijk uit materialen, diensten van derden en onderaanneming, lonen en sociale lasten, verhoogd met opslagen ter dekking van algemene kosten.

Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De voorziening voor het verlies maakt deel uit van de post onderhanden projecten.

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt wanneer alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overdragen aan de koper.

Verantwoording van opbrengsten uit levering van diensten gebeurt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten worden bepaald op historische basis. Bij de bepaling van de kosten van grond- en hulpstoffen wordt in het algemeen de Fifo-methode gebruikt. Leveringen binnen het concern worden tegen marktconforme prijzen verrekend.

Uitgaven voor ontwikkeling zijn slechts geactiveerd indien het waarschijnlijk is dat het ontwikkelingsproject technisch en commercieel succesvol zal zijn (dat wil zeggen dat economische voordelen zullen worden behaald) en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Operationele leasing

Alle overige leasecontracten behoudens leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn bij de lessee ligt worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Personeelsbeloningen

De kosten voortvloeiend uit personeelsbeloningen zoals lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. Andere personeelsbeloningen waarvoor geen opbouw van rechten plaatsvindt, worden in het jaar van uitkering ten laste van het resultaat gebracht.

De kosten voortvloeiend uit pensioenregelingen zijn in principe gelijk aan de over die periode aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de fondsen respectievelijk verzekeringsmaatschappijen of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de fondsen, verzekeringsmaatschappijen en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de fondsen, verzekeringsmaatschappijen, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief, waarbij zo nodig rekening is gehouden met een restwaarde.

Rentebaten en -lasten

De rentebaten en -lasten hebben betrekking op interest en overige financieringslasten en worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat van niet-geconsolideerde deelnemingen wordt bepaald op een met het belang van Comfort Partners B.V. overeenkomend deel van de resultaten gedurende het verslagjaar, na aftrek van de daarop betrekking hebbende belastingen. Dividenden worden verwerkt indien het recht daarop is verkregen bij verwerking van deelnemingen tegen kostprijs.

Belastingen over het resultaat

Belastingen over de winst worden bepaald op basis van het resultaat voor belasting, rekening houdend met fiscale faciliteiten, zoals verliescompensatie en deelnemingsvrijstelling. Baten uit hoofde van verliescompensatie worden in aanmerking genomen zodra compensatie waarschijnlijk is.

Comfort Partners B.V. vormt, samen met haar aandeelhouder en diverse in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van wettelijke bepalingen zijn alle leden van een fiscale eenheid hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van deze fiscale eenheid. Binnen de fiscale eenheid wordt de belastinglast van iedere entiteit bepaald als ware deze zelfstandig belastingplichtig. Verrekening vindt plaats in rekening-courant.

Toelichting op de balans

Bedragen in duizenden euro's

[1] Immateriële vaste activa	Kosten van ontwikkeling	Goodwill	Totaal
Stand per 1 januari 2019			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	756	200	956
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	-100	-40	-140
Boekwaarde	656	160	816
Mutaties in de boekwaarde			
Investerings	-	-	-
Desinvesterings	-	-	-
Afschrijvingen	-291	-20	-311
Saldo	-291	-20	-311
Stand per 31 december 2019			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	756	200	956
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	-391	-60	-451
Boekwaarde	365	140	505

De geactiveerde kosten van ontwikkeling worden gewaardeerd tegen kostprijs en worden afgeschreven naar rato van de met de ontwikkeling samenhangende geproduceerde eenheden.

[2] Materiële vaste activa	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2019			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	2.489	5.082	7.571
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	-1.111	-2.228	-3.339
Boekwaarde	1.378	2.854	4.232
Mutaties in de boekwaarde			
Investeringen	3	342	345
Desinvesteringen	-1.183	-2	-1.185
Afschrijvingen	-81	-811	-892
Saldo	-1.261	-471	-1.732
Stand per 31 december 2019			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	289	4.662	4.951
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	-172	-2.279	-2.451
Boekwaarde	117	2.383	2.500

De desinvestering in bedrijfsgebouwen en terreinen betreft de verkoop van een bedrijfspand aan TBI Bedrijfspannen B.V.

[3] Onderhanden projecten in opdracht van derden

Per 31 december zijn de onderhanden projecten in opdracht van derden als volgt te verdelen:

Onderhanden projecten in opdracht van derden	31 december 2019	31 december 2018
Kosten inclusief naar rato van voortgang genomen winst, verminderd met voorzieningen voor verliezen	56.841	58.471
Af: Gedeclareerde termijnen	-57.260	-55.009
	-419	3.462
Verantwoord onder de kortlopende schulden	419	-
Saldo	-	3.462
De samenstelling is als volgt:		
	31 december 2019	31 december 2018
Saldo onderhanden projecten derden groter dan gedeclareerde termijnen	5.831	8.367
Saldo onderhanden projecten derden kleiner dan gedeclareerde termijnen	-6.250	-4.905
	-419	3.462

Het saldo van kosten en de gedeclareerde termijnen omvat nog niet gefactureerde productie aan opdrachtgevers respectievelijk financieringen door opdrachtgevers, waartegenover verplichtingen staan.

	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
[4] Vorderingen		
Debiteuren	6.327	7.861
Groepsmaatschappijen	268	1.272
Belastingvorderingen	1.243	788
Vennootschapsbelasting	2.126	1.090
Overige vorderingen en overlopende activa	685	1.394
	<u>10.649</u>	<u>12.405</u>

De vorderingen hebben een looptijd van minder dan één jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopend karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. Op de debiteuren is een voorziening voor dubieuze debiteuren in mindering gebracht van € 0,2 miljoen (31 december 2018: 0,1 miljoen).

De belastingvordering en de vordering voor vennootschapsbelasting betreft een vordering op een groepsmaatschappij vanwege de fiscale eenheid.

[5] Geldmiddelen bij TBI Holdings B.V. (bancaire cashpool) en Liquide middelen

	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
Geldmiddelen bij TBI Holdings B.V. (bancaire cashpool)	2.398	-
Kas en banktegoeden	131	325
	<u>2.529</u>	<u>325</u>

In beginsel worden de voor de dagelijkse bedrijfsvoering niet benodigde geldmiddelen geplaatst bij TBI Holdings B.V. die optreedt als intern bankier. De rentevergoeding die over het - dagelijkse opvraagbare – rekening-courant tegoed wordt berekend, is gebaseerd op de rente van de Europese Centrale Bank vermeerderd met een opslag. De gemiddelde rente over 2019 bedroeg 0,422 procent (2018: 0,425 procent).

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap. Verder zijn onder de Nederlandse banktegoeden de saldi van geblokkeerde G-rekeningen tot een bedrag van circa € 0,1 miljoen begrepen (31 december 2018: € 0,2 miljoen).

[6] Eigen vermogen

	<u>31 december 2019</u>	<u>31 december 2018</u>
Geplaatst kapitaal	18	18
Agioreserve	9.300	1.800
Wettelijke reserves	365	656
Overige reserves	784	3.828
Onverdeelde winst	-6.434	-3.335
	<u>4.033</u>	<u>2.967</u>

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 180 gewone aandelen van elk circa € 100 nominaal, waarvan 180 aandelen zijn geplaatst en volgestort. Het bij storting ontstane agio is niet belastingvrij uitkeerbaar.

De samenstelling en het verloop van het eigen vermogen zijn als volgt weer te geven:

Bedragen in duizenden euro's	Geplaatst kapitaal	Agio reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeel- de winst	Totaal
Stand per 1 januari 2018	18	1.800	-	4.100	384	6.302
Toevoeging aan de reserves	-	-	-	384	-384	-
Resultaat 2018	-	-	-	-	-3.335	-3.335
Koersverschillen en overige mutaties	-	-	656	-656	-	-
Stand per 31 december 2018	18	1.800	656	3.828	-3.335	2.967
Toevoeging aan de reserves	-	-	-	-3.335	3.335	-
Agiostaking	-	7.500	-	-	-	7.500
Resultaat 2019	-	-	-	-	-6.434	-6.434
Koersverschillen en overige mutaties	-	-	-291	291	-	-
Stand per 31 december 2019	18	9.300	365	784	-6.434	4.033

De wettelijke reserves heeft betrekking op ontwikkelingskosten immateriële vaste activa. Dit bedrag is op grond van artikel 389 lid 6, artikel 389 lid 8 en/of artikel 365 lid 2 Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (wettelijke reserves) niet vrij uitkeerbaar.

In maart 2019 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders in overeenstemming met het advies van de raad van commissarissen besloten tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening 2018. Hierbij is besloten, in overeenstemming met de statutaire regelingen van de vennootschap, het resultaat 2018 in mindering te brengen op de overige reserves.

[7] Voorzieningen	Jubileum- verplichtingen	Reorganisatie	Totaal
Stand per 1 januari 2019	239	-	239
Mutaties in 2019			
Dotaties	0	839	839
Onttrekkingen	-18	-581	-599
Saldo	-18	258	240
Stand per 31 december 2019	221	258	479

De looptijd van de voorzieningen is als volgt:

(x € 1 miljoen)	31 december 2019			31 december 2018		
	< 1 jaar	1 – 5 jaar	> 5 jaar	< 1 jaar	1 – 5 jaar	> 5 jaar
Voorzieningen	0,3	-	0,2	-	-	0,2

[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva	31 december 2019	31 december 2018
Handelscrediteuren	8.546	7.996
Groepsmaatschappijen	465	8.202
Belastingen en premies sociale verzekeringen	538	556
Onderhanden projecten in opdracht van derden	419	-
Overige schulden en overlopende passiva	1.703	1.280
	11.671	18.034

De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van minder dan één jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden en overlopende passiva benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter van de schulden.

De schulden aan groepsmaatschappijen betreffen onder andere zogenaamde financieringsrekeningen. TBI Holdings B.V. treedt tegenover haar dochterondernemingen op als bankier. De rentevergoeding die over de rekening-courant schuld wordt berekend, is gebaseerd op de rente van de Europese Centrale Bank vermeerderd met een opslag. De gemiddelde rente over 2019 bedroeg 1,422 procent (2018: 1,425 procent).

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

	31 december 2019	31 december 2018
Bankgaranties en borgstellingen		
Bankgaranties m.b.t. de uitvoering van projecten	836	631
Overige	9	9
	847	640

	31 december 2019			31 december 2018		
Overige (x € 1 miljoen)	< 1 jaar	1 – 5 jaar	> 5 jaar	< 1 jaar	1 – 5 jaar	> 5 jaar
Leaseovereenkomsten	1,3	2,3	-	1,3	3,0	-
Huurovereenkomsten e.d.	0,2	0,3	-	0,2	0,4	-

Gedurende het jaar zijn met betrekking tot leaseovereenkomsten de volgende bedragen in de winst-en-verliesrekening verwerkt (x € 1 miljoen):

	2019
Minimale leasebetalingen	1,4
	=====

De verplichtingen uit hoofde van leaseovereenkomsten hebben hoofdzakelijk betrekking op het wagenpark. De verplichtingen uit hoofde van huurovereenkomsten betreffen hoofdzakelijk onroerend goed. De verplichtingen voor operationele leasing en huur zijn in nominale bedragen en worden over de looptijd van de overeenkomst op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Comfort Partners B.V. vormt, samen met haar aandeelhouder en diverse in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzet- en vennootschapsbelasting. Op grond van wettelijke bepalingen zijn alle leden van een fiscale eenheid hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van deze fiscale eenheid.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Bedragen in duizenden euro's

[9] Netto-omzet	2019	2018
Geografische spreiding netto-omzet		
Nederland	<u>71.223</u>	<u>72.185</u>
	<u>71.223</u>	<u>72.185</u>
 Spreiding netto-omzet naar activiteiten		
Nieuwbouw	30.688	19.835
Beheer & Onderhoud (B&O)	22.779	36.276
Projecten, Renovaties en Optimalisaties (PRO)	13.701	11.571
Overig	4.055	4.503
	<u>71.223</u>	<u>72.185</u>
 [10] Medewerkers		
Medewerkers	2019	2018
De gemiddelde personeelsbezetting in vaste dienstbetrekking luidt:	<u>317</u>	<u>346</u>
Indeling naar functie		
Direct	268	297
Indirect	49	49
	<u>317</u>	<u>346</u>

Zowel in 2019 als in 2018 waren alle medewerkers werkzaam in Nederland.

[11] Pensioenlasten

Voor de medewerkers van Comfort Partners B.V. gelden – afhankelijk van de relevante cao respectievelijk arbeidsovereenkomst – de pensioenregelingen van de volgende pensioenfondsen respectievelijk verzekerde regelingen:

- Pensioenfonds Metaal & Techniek
- Verzekerde regelingen: Ondernemingspensioenregelingen

Het pensioenfonds Metaal & Techniek betreft een bedrijfstakpensioenfonds. Comfort Partners B.V. heeft in geval van een tekort bij dit bedrijfstakpensioenfonds, geen verplichting hebben tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan het voldoen van toekomstige premies. Evenmin kan Comfort Partners B.V. rechten doen gelden op eventuele overschotten in dit bedrijfstakpensioenfonds. Het voorgaande is ook van toepassing op de verzekerde regelingen die ondergebracht zijn bij een verzekeringsmaatschappij.

Op basis van bovenstaande karakteristieken is het uitgangspunt dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenfondsen respectievelijk verzekeringsmaatschappijen verschuldigde pensioenpremie.

De werknemers van Comfort Partners B.V. bouwen pensioen op bij Pensioenfonds Metaal & Techniek. De pensioenregeling is een middelloon regeling met - voor zowel actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) - voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van de dekkingsgraad

Jaarverslag 2019 – Comfort Partners

van het pensioenfonds. Mede als gevolg van de lage en licht variërende rente schommelt de dekkingsgraad van Pensioenfonds Metaal & Techniek in 2019 onder en rondom de 100 procent. Er hebben in 2015 tot en met 2019 geen kortingen plaatsgevonden, anders dan in 2014 en 2013, toen de pensioenen met 0,4 procent en 6,3 procent verlaagd zijn. Het pensioenfonds Metaal & Techniek zal de pensioenen ook per 1 januari 2020 niet verhogen. Op basis van nieuwe wetgeving hoeft het pensioenfonds per 1 januari 2020 ook niet te korten ondanks de lage dekkingsgraad.

Met ingang van 1 januari 2015 is voor het salaris tussen € 70.000 en € 100.000 (bedragen 2015) een nieuwe excedentregeling geïntroduceerd door het Pensioenfonds Metaal & Techniek. Deelname hieraan was in 2015 verplicht en is vanaf 2016 vrijwillig. Comfort Partners B.V. heeft ervoor gekozen deze regeling aan de werknemers aan te blijven bieden en heeft hierin de keuze gemaakt voor de staffel 'laag'.

[12] Afschrijving immateriële en materiële vaste activa	2019	2018
Afschrijving immateriële vaste activa	311	20
Afschrijving materiële vaste activa	892	763
	<u>1.203</u>	<u>783</u>
Afschrijving immateriële vaste activa		
Kosten van ontwikkeling	291	-
Goodwill	20	20
	<u>311</u>	<u>20</u>
Afschrijving materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	81	76
Andere vaste bedrijfsmiddelen	811	687
	<u>892</u>	<u>763</u>
[13] Overige bedrijfskosten	2019	2018
Autokosten	2.099	2.196
Automatiseringskosten	2.304	2.233
Huisvestingskosten	565	542
Overige personeelskosten	681	884
Overige kosten	5.775	4.072
	<u>11.424</u>	<u>9.927</u>

[14] Belastingen over het resultaat

Dit betreft de verschuldigde belasting, te betalen over de in het binnenland en buitenland behaalde resultaten, rekening houdend met de mutaties in de latente belastingen. De verschuldigde belasting is berekend volgens de geldende tarieven, rekening houdend met vrijgestelde winstbestanddelen, permanente verschillen en niet-aftrekbare kosten.

	2019	2018
Resultaat voor belastingen	-8.560	-4.426
Acute vennootschapsbelasting huidig boekjaar	2.126	1.091
Belasting over het resultaat	<u>2.126</u>	<u>1.091</u>

De belastingdruk bedraagt 24,8 procent (2018: 24,6 procent). De relatie tussen de gemiddelde effectieve belastingdruk en het wettelijke vennootschapsbelastingtarief is als volgt:

(in procenten)	2019	2018
Tarief vennootschapsbelasting	25,0	25,0
Niet-afrekbare kosten	-0,2	-0,4
Effectieve belastingdruk	24,8	24,6

Financiële baten en lasten uit verhoudingen met groepsmaatschappijen

De financiële baten uit de verhoudingen met groepsmaatschappijen bedragen nihil (2018: € nihil) De financiële lasten uit de verhoudingen met groepsmaatschappijen bedragen € 0,1 miljoen (2018: € 0,1 miljoen)

Koersverschillen

De in de winst-en-verliesrekening verwerkte koersverschillen bedragen nihil (2018: nihil)

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De ten laste van het resultaat over 2019 gebrachte kosten van onderzoek en ontwikkeling met inbegrip van de afschrijvingen van geactiveerde ontwikkelingskosten bedragen € 0,3 miljoen (2018: nihil).

Beloningen statutaire directie en raad van commissarissen

Overeenkomstig artikel 2:383 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek is de vermelding van de bezoldiging van de bestuurder achterwege gebleven.

De leden van de raad van commissarissen ontvangen geen bezoldiging ten laste van de vennootschap.

Accountantshonoraria

De accountantshonoraria uitgesplitst naar categorie bedroegen:

	2019	2018
Onderzoek van de jaarrekening	50	50
	50	50

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe onafhankelijke accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2019, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

Voorstel tot resultaatbestemming 2019

In overeenstemming met de statutaire regeling zal het verlies van € 6,4 miljoen ten laste van de overige reserves worden gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum zoals bedoeld in artikel 2:380a BW voorgedaan.

Gouda, 13 maart 2020,

directie

raad van commissarissen

drs. ing. R.H.L. van Schaijck MBA

drs. E.A.A. Roozen RA (voorzitter)

ir. A.J.H van Breukelen

ir. B.J. Ambachtsheer MSc

Overige gegevens

Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming

Artikel 20

20.1 De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door vaststelling van de jaarrekening is bepaald. Indien de algemene vergadering niet voorafgaand aan of uiterlijk direct na het besluit tot vaststelling van de jaarrekening een besluit neemt tot bestemming van de winst, zal de winst worden gereserveerd.

20.2 De algemene vergadering is bevoegd tot vaststelling van uitkeringen. Indien de vennootschap reserves krachtens de wet moet aanhouden, geldt deze bevoegdheid uitsluitend voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves. Een besluit van de algemene vergadering dat strekt tot uitkering heeft geen gevolgen zolang de directie geen goedkeuring heeft verleend. De directie mag deze goedkeuring slechts weigeren indien zij weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Comfort Partners B.V.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2019 van Comfort Partners B.V. te Gouda gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Comfort Partners B.V. op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019.
2. De winst-en-verliesrekening over 2019.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Comfort Partners B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- De overige gegevens.
- De overige informatie niet behorende tot de jaarrekening (pagina 3).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het management is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het management is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het management moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het management onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 13 maart 2020

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. H.C. Rebergen RA

Begrippenlijst

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Met bedrijfsopbrengsten wordt in hoofdlijnen de productie tegen opbrengstwaarde bedoeld. De bedrijfsopbrengsten omvatten de netto-omzet, de mutatie in het onderhanden werk (inclusief winstopslag en/of getroffen verliesvoorzieningen) en de overige bedrijfsopbrengsten. De netto-omzet omvat de in de verslagperiode verantwoorde opbrengst-waarde van de opgeleverde werken en de geleverde goederen en diensten (exclusief omzetbelasting).

BEDRIJFSRESULTAAT VOOR AFSCHRIJVINGEN (EBITDA)

Bedrijfsresultaat uit normale activiteiten voor aftrek van afschrijvingskosten materiële en immateriële vaste activa. Dit begrip is een maatstaf voor het kas genererend vermogen van het concern en is onderdeel van de financiële convenanten van het bankensyndicaat.

BEDRIJFSRESULTAAT UIT NORMALE ACTIVITEITEN (EBIT)

Bedrijfsresultaat voor aftrek van reorganisatielasten en bijzondere en overige waardeverminderingen.

MEDEWERKER

Medewerker met een vaste of tijdelijke arbeidsovereenkomst met een TBI-onderneming.

OPERATIONELE MARGE

Het bedrijfsresultaat (EBIT/EBITDA) in procenten van de bedrijfsopbrengsten

ORDERPORTEFEUILLE

Het nog niet uitgevoerde deel van de opdrachtwaarde van per balansdatum onderhanden zijnde respectievelijk nog in uitvoering te nemen werken en/of projecten, alsmede de 'pipeline': het totaal van de te ontvangen opdrachten of projecten met bereikte prijsovereenstemming (bouwteams) of met de laagste inschrijving (aanbestedingen).

SOLVABILITEIT

Bij de berekening van de solvabiliteitsratio wordt het percentage eigen vermogen resp. garantievermogen ten opzichte van de totale activa gehanteerd.